

MRb

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Schuldenaanpak 3RO; Resocialisatie daders binnenlandse seksuele uitbuiting; Evaluatie samenwerking DJI en 3RO

Datum
9 februari 2024

Ons kenmerk
5035913

1. Aanleiding

Controle gegevensdragers

Achterliggende periode is gekeken hoe de controle van gegevensdragers (bijvoorbeeld computers) op de aanwezigheid van beeldmateriaal van online seksueel kindermisbruik, als onderdeel van opgelegde bijzondere voorwaarden, het best kan worden uitgevoerd. Uitkomst van de verkenning is dat het gewenst is dat de reclassering de controle geheel zelf ter hand neemt. Met deze brief informeert u de Kamer over deze wijziging.

Schuldenaanpak door de drie reclasseringsorganisaties

Naar aanleiding van een Kamervraag door leden Sneller en Kat over een onderzoek naar schulden bij reclasseringscliënten, heeft u toegezegd de kamer te informeren over de wijze waarop de aanbevelingen uit het proefschrift kunnen bijdragen aan initiatieven van de drie reclasseringsorganisaties (3RO).

Resocialisatie daders van binnenlandse seksuele uitbuiting

In de beleidsreactie op de Dadermonitor 2017-2021 van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel geweld tegen kinderen (NR), heeft u toegezegd de Kamer te informeren over de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de aanbeveling ten aanzien van de resocialisatie van daders.

Evaluatie intensivering samenwerking Dienst Justitiële Inrichtingen en 3RO

In 2023 is de intensivering van de samenwerking tussen Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de 3RO geëvalueerd door Significant. Door middel van deze Kamerbrief informeert u de kamer over de uitkomsten van deze evaluatie.

Ervaringsdeskundigheid binnen de reclassering

De Raad voor Strafrechttoepassingen en Jeugdbescherming (RSJ) heeft een advies uitgebracht over de kansen en knelpunten bij de inzet van ervaringsdeskundigheid bij de reclassering. Door middelen van deze Kamerbrief informeert u de kamer over de aanbevelingen in het advies.

Deze brief dient tijdig naar de TK gestuurd te worden, zodat het nog kan worden behandeld tijdens het commissiedebat van 15 februari a.s.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met:

- Het geheel beleggen van de controle op gegevensdragers bij de reclassering. Daartoe zal de reclassering een voorlopige voorziening inrichten waarmee het 50 controles kan uitvoeren en deze benutten voor het door ontwikkelen van de controles, opdat met ingang van 2025 de reclassering een verbeterde controle kan uitvoeren waarbij:
 - o voldoende capaciteit wordt opgebouwd om in alle toezichten (her)controles te kunnen uitvoeren;
 - o toezicht en opsporing duidelijker gescheiden zijn;
 - o en breder op risicovol online gedrag kan worden gecontroleerd.
- het verzenden van bijgesloten brief met bijlage aan de Tweede Kamer;
- met daarin de toezeggingen dat u:
 - o tweede helft 2024 de kamer over de bevindingen zult informeren uit het WODC onderzoek controle gegevensdragers;
 - o eind 2024 de kamer opnieuw zal informeren over de voortgang op de realisatie van passende resocialisatie van daders van binnenlandse seksuele uitbuiting;
 - o met DJI en 3RO in gesprek gaat over de implementatie van de aanbevelingen van Significant.
 - o en met de reclassering in gesprek gaat over de inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de reclassering.

De MJenV wordt gevraagd om vanuit haar rol als portefeuillehouder politie in te stemmen met de tekst in de brief over controle van gegevensdragers.

3. Kernpunten

Controle gegevensdragers

U bent eerder geïnformeerd over de knelpunten die politie, reclassering en Openbaar Ministerie ervaren bij de controle van gegevensdragers op de aanwezigheid van beeldmateriaal van online seksueel kindermisbruik. De knelpunten zien op een gebrekkige effectiviteit, ontoereikende capaciteit en mogelijke juridische knelpunten bij de controle van digitale gegevensdragers waarop afbeeldingen en video's kunnen worden opgeslagen of waarmee het internet kan worden benaderd. Het voorstel is om de reclassering met ingang van 2025 zonder ondersteuning van de politie zelf een verbeterde controle uit te laten voeren op de bijzondere voorwaarde betreffende online seksueel geweld minderjarigen.

Daarbij zal sprake zijn van een duidelijke grens tussen toezicht en opsporing. De controle die de reclassering binnen de toezichthoudende taak gaat vormgeven zal gericht zijn op risicovol online gedrag. De politie behoudt de taak om opvolging te geven aan de constatering van een strafbaar feit.

De politie zal de reclassering faciliteren bij de ontwikkeling en opbouw. Voor 2024 werkt de reclassering toe naar de start van een tijdelijke voorziening in het tweede kwartaal van 2024 om 50 controles uit te voeren die zullen worden benut om mogelijkheden tot verbreding van het toezicht te verkennen. Ondersteuning van de politie is gewenst in de vorm van het aanleveren van licenties en het trainen van de reclassering met betrekking tot zowel de uitvoering van de controle als het mentaal voorbereiden op mogelijke confrontatie (beelden oriëntatie). Beoogd wordt om in 2025 vaker en breder te kunnen controleren.

De politie heeft aangegeven alleen nog controles te kunnen uitvoeren bij vermoedens van mogelijke strafbare feiten. Dit betekent dat er in de periode dat de reclassering nog niet in staat is zelf een controle vorm te geven geen invulling kan worden gegeven aan het controleren van gegevensdragers als onderdeel van de opgelegde bijzondere voorwaarden.

Het WODC laat onderzoek verrichten dat zal worden benut voor reflectie op de knelpunten en de gekozen oplossingsrichting alsook of de controle van gegevensdragers breder kan worden toegepast zoals bij zeden-, cyber- en TER-zaken.

Schuldenaanpak door de drie reclasseringsorganisaties

Er is gewerkt aan vergroting van de bewustwording van reclasseringswerkers, ten aanzien van de invloed van schuldenproblematiek bij reclassenten op het recidiverisico, door het inrichten van een landelijke kenniscirkel schulden en het aanbieden van trainingen. Bij complexe schulden werkt de 3RO actief samen met specialistische organisaties.

Resocialisatie daders van binnenlandse seksuele uitbuiting

De dadergroep van binnenlandse seksuele uitbuiting die in beeld is, is qua omvang niet groot (50 à 60 veroordelingen per jaar), maar de maatschappelijke impact is groot. Uit het onderzoek blijkt dat veel van deze daders recidiveren. Voordat de (jeugd)reclassering kan inschatten of dit vraagt om een nieuwe aanpak, of een aanpassing van de bestaande aanpak, is het onderzoek naar kenmerken van deze groep van belang. Er lopen twee onderzoeken, waarvan de uitkomsten in het eerste kwartaal van 2024 worden verwacht. De uitkomsten van de onderzoeken zijn nodig om het gesprek met de (jeugd)reclassering te kunnen vervolgen.

Parallel hieraan gaat Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving (DGRR), naar aanleiding van de motie van Verkuijlen en Bikker, met het Openbaar Ministerie (OM) in gesprek om te bezien of het OM vaker een reclasseringsadvies aan kan vragen bij verdachten van binnenlandse seksuele uitbuiting.

U wordt geadviseerd de Tweede Kamer eind 2024 over de voortgang van deze trajecten te informeren.

Evaluatie intensivering samenwerking Dienst Justitiële Inrichtingen en de drie reclasseringsorganisaties

Het doel van de evaluatie was om een besluit te kunnen nemen over het voortzetten van de intensivering van de samenwerking tussen DJI en 3RO. De evaluatie heeft een positieve uitkomst, waarop is besloten om het project in 2024 voort te zetten met de intentie tot structurele borging. In 2024 zal aan de slag worden gegaan met de aanbevelingen uit de evaluatie.

Ervaringsdeskundigheid binnen de reclassering

De RSJ heeft aanbevelingen gedaan over de inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de reclassering. De RSJ concludeert dat er aanwijzingen zijn dat de inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de reclassering meerwaarde heeft, maar er nog te weinig feitenmateriaal is verzameld om dit vast te stellen. In 2024 zal het project van de reclassering ten aanzien van ervaringsdeskundigheid voortgezet worden en wordt het gesprek gevoerd over hoe de meerwaarde onderzocht kan worden.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
9 februari 2024

Ons kenmerk
5035913

4. Toelichting controle gegevensdragers

Jurisprudentie

Er zijn enkele vonnissen geweest waarin de politie van controle is uitgesloten. Door deze vonnissen kan de vraag worden gesteld of op dit moment een wettelijke grondslag voor een controle door een opsporingsambtenaar ontbreekt. De jurisprudentie is weliswaar niet eensluidend, maar naar ons oordeel is dit niet het geval. In het arrest van 29 november 2022 (ECLI:NL:HR:2022:1763) heeft de Hoge Raad niet geoordeeld dat controles door een opsporingsambtenaar in het geheel niet zijn toegestaan. In de woorden van de HR: "Wel zal bij het geven van zo'n opdracht moeten zijn gewaarborgd dat het toezicht niet leidt tot een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de veroordeelde. Daarbij komt betekenis toe aan de vraag met welke frequentie en hoe de controles van de gegevensdragers mogen worden uitgevoerd en welke (politie)functionarissen daarbij betrokken mogen zijn." Daarnaast is er nog een arrest van het Gerechtshof Amsterdam van 24 november 2023 waarin is aangegeven dat de toezichthouder ten behoeve van de controles, indien en voor zover noodzakelijk, voor ondersteuning op technisch en digitaal gebied een deskundige mag meenemen, ook als dit een opsporingsambtenaar is. Officieren van justitie zullen de controle op gegevensdragers voorsnog blijven vorderen, indien door de reclassering geadviseerd.

Datum
9 februari 2024

Ons kenmerk
5035913

Verschuiving controle op online risicovol gedrag noodzakelijk

De reclassering is van plan om het instrumentarium voor controles verder door te ontwikkelen. Nu wordt vooral naar de aanwezigheid van verboden beeldmateriaal gekeken en daarmee het vaststellen van recidive. De (bijzondere) voorwaarden betreffende online seksueel geweld minderjarigen zien niet alleen toe op het controleren op de aanwezigheid van kinderpornografisch materiaal op digitale gegevensdragers maar juist ook op het voorkomen van ongewenst gedrag. Zo dient de betrokkene zich volgens de huidige bijzondere voorwaarde op welke wijze dan ook te onthouden van het seksueel getint communiceren met minderjarigen, het bezoeken van een digitale omgeving waarin kinderpornografisch materiaal kan worden verkregen en het bezoeken van een digitale omgeving waarin over seksuele handelingen met minderjarigen wordt gecommuniceerd.¹ Juist op deze drie gedragingen acht de reclassering objectieve controle van belang aangezien dat ook daadwerkelijk bijdraagt aan het voorkomen van nieuwe slachtoffers. Op dit punt is de reclassering van plan het instrumentarium door te ontwikkelen. Daartoe wordt met hulp van de politie een voorlopige voorziening ingericht waarmee de reclassering in 2024 50 controles gaat uitvoeren die zullen worden benut om te kijken hoe de doorontwikkeling het best kan plaatsvinden. Verwacht wordt om de voorlopige voorziening in het tweede kwartaal van 2024 operationeel te hebben. Uitgangspunt bij de doorontwikkeling is dat waar mogelijk de controle geautomatiseerd zal plaatsvinden om een te grote inbreuk op de levenssfeer van de onder toezicht gestelde te voorkomen.

¹ Het Openbaar Ministerie wijst er wel op dat deze verbreding na inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven (deels) valt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Daarnaast moeten voorwaarden voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, bepaaldheid en uitvoerbaarheid. Dit betekent onder andere dat verbreding van de voorwaarde het doel van die voorwaarde moet blijven dienen. Het OM zal betrokken worden bij de formulering van de bouwstenen die hiervoor in de strafrechtketen zullen moeten worden ontwikkeld.

Ook bij verbeterde controles moet worden bedacht dat alleen gegevensdragers kunnen worden gecontroleerd die tijdens een huisbezoek worden aangereikt door de onder toezicht gestelde of zichtbaar in de ruimte zijn. Er is geen sprake van huiszoeking. Wat er op een gegevensdrager gebeurt, die is verstopt, blijft buiten beeld. Echter niet iedereen is berekenend en ontwijkt de controle. Er zijn veel zedendelinquenten met minderjarige slachtoffers die zelf ook willen stoppen met dit gedrag. Bij deze onder toezicht gestelden is de verwachting dat de doorontwikkelde controle meerwaarde kan hebben. Daarnaast leidt de verplichting om inzage te moeten geven in diens gegevensdrager(s) tot enige aanvullende druk op de onder toezicht gestelde om het gewenste gedrag te laten zien.

Alles overziend zal de reclassering bij de uitwerking nog de nodige uitdagingen ontmoeten, maar is het van groot belang dat de reclassering in het toezicht kan inspelen op online risicovol gedrag van onder toezicht gestelden.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
9 februari 2024

Ons kenmerk
5035913